

Broj 128. kolovoz, 2021.

GLASNIK

Kotorvaroškog kraja

Izdavač:

**Župni ured Rođenja B. D. M.
78220 Kotor Varoš**

Tel./fax: 051 785 050

**E-mail: mladi-kotorvaros@blic.net
www.kotorvaroskadolina.com**

Redakcija: Viktorija Barišić, Luca Koroman, fra Zoran Mandić, fra Anto Šimunović, fra Petar Karajica, fra Marko Bandalo, fra Stipo Karajica, fra Stipo Marčinković

*Glavni urednik: Fra Zoran Mandić
Tehnička obrada: Viktorija Barišić*

*Tiraž: 300 primjeraka
Tiska: "JU Centar za kulturu, sport i informiranje" Kotor Varoš*

CIJENA: 2 KM

Pokloniti sebe

Tko živi u milosrđu, taj ne poznaje bolećivost, ni razočarenje. On jednostavno poklanja sebe – zaboravljajući pri tom svoje JA – radosno, s čitavim žarom svoga srca, slobodno – ne očekujući protuuslugu.

Regel von Taize

Poniznost je čudna stvar, uvijek kada mislimo da je imamo, upravo smo je izgubili.

E. D. Hulse

Sa koronom kroz proteklo vrijeme

Prošla kao i ova godina po mnogočemu su drugačije od dosadašnjih. Cijeli svijet živi i djeluje u sjeni, gotovo nepoznate opasnosti COVID-19, izazvane korona virusom. Taj strah i nesigurnost zahvaća sve pore života i uspostavlja neke nove i nejasne odnose. Tako, s jedne strane zbog straha od zaraze sebe i drugih, a s druge strane i samim ograničavanjem putovanja, mnogi ljudi i iz našega, kotorvaroškoga kraja nisu uspjeli pohoditi rodni kraj, pa vas ukratko obavještavamo o zbivanjima.

SIJEČANJ 2020. GODINE

U okviru projekta „Poštujmo žene iz ruralnih područja“, koji financira Europska unija, a provodi Caritas biskupije Banja Luka, u partnerstvu sa Caritasom Austrije, održana je još jedna u nizu radionica na području Kotor Varoša.

12. siječnja 2020, Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) potvrdila je novi koronavirus koji je bio uzrok respiratornoj bolesti u klasteru ljudi u gradu Wuhan, provincija Hubei, Kina, koji su potvrđeni Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji (SZO-u) 31. prosinca 2019.

Nismo brinuli previše. Daleko od nas. Normalno smo živjeli, hodali i ponašali se.

VELJAČA 2020. GODINE

02.02.2020. godine obilježili smo blagdan Prikazanja Gospodinova, Svijećnica ili Kalandor.

Na Svijećnicu smo imali i blagoslov grla u narodu poznato kao “grličanje”. Kako je bila nedjelja i dosta vjernika taj dan župnik je obavio i obred grličanja.

Na dan samog sv. Blaža 03.02.2020. godine u crkvi smo imali svetu misu gdje je također obavljen obred grličanja.

OŽULJAK 2020. GODINE

Prvi slučaj širenja pandemije koronavirusa u Bosni i Hercegovini zabilježen je 5. ožujka 2020. kada je osoba iz Banja Luke testirana i bila pozitivno na virus SARS-CoV-2 nakon što se vratila iz Italije. Prva je Banja Luka postala žarište zaraze s najvećim brojem oboljelih, a ostali oboljeli uglavnom su se vezali za prvog oboljelog pacijenta.

Započeli smo pobožnost na čast sv. Ante. Župnik fra Zoran je rekao da ćemo, uz Božju pomoć, kroz ovih narednih 13 utoraka moliti na nakanu da dragi Bog ukloni sa lica zemlje korona virus i također moliti za zdravlje bolesnih i snagu medicinskim djelatnicima. Također molit ćemo, kako reče župnik, da dragi Bog da da sve nas kotorvarošane i naše prijatelje zaobiđe taj virus i da budemo zdravi ma gdje god bili.

TRAVANJ 2020. GODINE

4. travnja proslavili smo Usrks. Tužni i puni straha. Granice su bile zatvorene, zavladao je veliki strah. Ljudi su bježali jedni od drugih. Nije se smjelo okupljati, nije bilo druženja niti veselja. Svete mise župnik je redovito držao ali bojali smo se. Svake nedjelje imali smo svete mise u Kotor Varošu u 11 h, u Zabrdū četvrtkom u 9,30 sati i Vrbanjcima utorkom u 9,30 sati.

Na veliku žalost nismo mogli započeti Blagoslov polja i imati sv. mise na Jurjevo, Markovdan kao i u druge

dane po grobljima zbog raznoraznih odredbi i zabrane okupljanja.

Mise su bile redovito u crkvama. Vrlo mali broj vjernika je dolazio na svete mise. Župnik je za sve vjenrike osigurao maske i stavio se na raspolaganje pozivajući vjernike da mu se jave za bilo kakvu pomoć.

SVIBANJ 2020. GODINE

12. svibnja 2020. proslavili smo sv. Leopolda Bogdana Mandića u filijalnoj crkvi u Zabrdū. Misno slavlje predvodio je fra Anto Šimunović uz koncelebraciju fra Zorana Mandića, fra Jure Tokalića i fra Ivica Pavlovića. Na misi su bili prisutni generalni konzul Hrvatske u Banjoj Luci Zoran Piličić i načelnik općine Dobretić Ivo Čakarić. Nažalost ova korona “zabranila je dolazak i okupljanje vjernika”. Molili smo sv. Leopoldu da ova nemila bolest što prije prođe kako bi naši najdraži mogli doći u svoj rodni kraj i obići svoje najmilije.

U razgovoru sa župljanima župa Vrbanjci i Kotor Varoš dogovoreno je da započnemo s blagoslovom polja i sv. misama na onima grobljima gdje ima tko doći od mještana tj. vjernika koji pripadaju tom određenom groblju, a žive u svojoj župi.

17.5.2020. godine došao je Ivan Šimunović Cvičko svojoj kući i svojoj župi. Prvi koji je došao iz druge države u župu od kako se pojavio virus korone. Sve nas je razveselio.

LIPANJ 2020. GODINE

Proslavili smo sv. Ivu u Podmilačju. Kao i proteklih godina grupa hodočasnika je krenula pješice ka sv. Ivi. Nije organiziran prijevoz autobusom jer nije bilo prijavljenih. Strah je bio prisutan. Pješice su išla 52 hodočasnika.

27.6.2020. u Bilicama smo proslavili blagdan Petrova. Svetu misu predvodio je fra Pero Karajica uz koncelebraciju fra Jure Tokalića i župnika fra Zorana Mandića. Iako je RH zabranila ulazak državljanima BIH od 25. 6. pa nisu mogli doći mnogi iz inozemstva skupio se veći broj naših vjernika iz kotorvaroške doline.

Proslavili smo blagdan Tijelova u kotorvaroškoj crkvi. Okupio se veći broj vjernika (vidjelo se da su mnogi došli iz inozemstva).

SRPANJ 2020. GODINE

Provincija Bosne Srebrene u svibnju ove godine imenovala je za župnog vikara fra Marka Hrgotu u župi Kotor Varoš. U našu je župu stigao tijekom srpnja.

Proslavili smo Ilinu u Plitskoj i Jakotini. Mali broj vjernika je došao na ova dva mjesta proslaviti sv. Iliju.

KOLOVOZ 2020. GODINE

Zbog straha od korone te ograničavanjem putovanja, mnogi ljudi i iz našega, kotorvaroškoga kraja nisu uspjeli pohoditi rodni kraj u sklopu svojih godišnjih odmora. Ipak, unatoč svemu, mi smo proslavili svoje zaštitnike, Veliku Gospu na Sokolinama i Svetoga Roka. U Sokolinama okupilo se oko 300 ljudi a na Rokovu oko 350.

Neki vjernici su odmah nakon Velike Gospe morali požuriti u Austriju zbog najave strožih mjera za sve koji dolaze iz Hrvatske u Austriju.

RUJAN 2020. GODINE

U našoj župi Rođenja Blažene Djevice Marije u Kotor Varošu 8. rujna proslavljen je patron župe. Svečano misno slavlje na sam dan započelo je u 11 sati, a pred slavo je fra Zoran Mandić uz koncelebraciju fra Marka Hrgote.

Na svetkovinu Uzvišenja sv. Križa imali smo sv. Misu kod Križa u Kotorišću.

LISTOPAD 2020. GODINE

U subotu 3. listopada 2020. godine održana je sv. misa kod Gospine špilje u Baščini.

Misno slavlje predvodio je fra Petar Karajica uz koncelebraciju fra Zorana Mandića i fra Marka Hrgote.

Na sami dan svetkovine sv. Franje (nedjelja) svečana sveta misa bila je Vrbanjcima u 11 sati. Pod tom svetom misom imali smo Prvu Pričest za četvero djece. Proslavili smo lijepo sv. Franju u Vrbanjcima.

17. listopada pod sv. misom u kotorvaroškoj crkvi molili smo za naše pokojne branitelje i civile.

STUDENI 2020. GODINE

Gospodin nas je obdario lijepim vremenom da možemo s punim dostojanstvom obići svoja groblja i pomoliti se za svoje pokojne. Kako su Svi sveti padali u nedjelju, u subotu 30.10.2020. godine održane su mise na svim grobljima gdje su došli vjernici. Mise su držali fra Zoran Mandić, fra Marko Hrgota, fra Juro Tokalić, fra Marinko Baotić i fra Tomislav Svetinović. Nažalost vrijeme pandemije je pokazalo svoje lice i taj dan. Malo vjernika je uspjelo skupiti hrabrosti i doći.

U sklopu projekta „Razvoj župnih Caritasa na području banjalučke biskupije“, koji se financira od donatora Caritas Italiana i CRS-a, u subotu 07.11.2020., u prostorijama Socijalno-edukativnog centra, održana je prva radionica na temu: „Glavna uloga župnog Caritasa - promatranje siromaštva“.

PROSINAC 2020. GODINE

Radovali smo se rođendanu Isusa Krista, bili smo tužni što većina od nas nije mogla otići svojoj djeci niti su djeca mogla doći. Radost i tuga. Božić 2020. godine. Ne ponovilo se više nikada.

Polnoćka kao i uvijek. Polnoćku je pred slavo fra Marko Hrgota uz koncelebraciju fra Petra Karajice i fra Zorana Mandića. Lijepo: pjesma, radost. Vjernika manji broj, točnije bilo nas je 95. Svi se pridržavaju mjera, maske na licu i

razmak. Sreća, crkva je velika.

Poslije Polnoćke čestitanje bez ljubljenja, rukovanja, klimanje glavom, malo zadržavanje pred crkvom i kući. Nema vatrometa, nema kifli, pečenice, vina. Mi smo jedna o rijetkih župa koja je imala Polnoćku.

Da nam ne bi ovaj Božić prošao bez kolača, odnosno bez akcije, dogovorili smo skupljanje novca koji bi inače namijenili za kolače i skupili smo iznos od 320 KM. Nije to neki veliki novac ali je skupljen s ljubavlju. Iznos od 160 KM donirali smo za potrebe siromašnih u našim župama. Isto toliko prosljedili smo Kruhu sv. Ante u župu Dobretići.

27.12. treći dan Božića. Imali smo na Sokolinama sv. Misu, a nakon sv. Mise tradicionalno ručak – grah za sve prisutne.

31. 12. sv. Misa Zahvalnica u 17 sati u kotorvaroškoj crkvi. U večernjim satima manji broj vjernika okupio se u Sokolinama. Desetak minuta prije ponoći imali smo sv. Misu i tako ušli u Novu godinu.

SIJEČANJ 2021. GODINE

Na Novu godinu imali smo sv. Mise u Kotor Varošu u 11 sati a u Vrbanjcima u 13 sati.

Na svetkovinu Bogojavljenja 6. siječnja spominjemo se onoga trenutka kada se Isus objavio cijelome svijetu. Predstavnici cijeloga svijeta bili su sveta Tri Kralja – Gašpar, Melchior i Baltazar – koji su se poklonili Spasitelju i darivali ga. Na svetkovinu Bogojavljenja škrope se ljudi, kuće i sve ostalo čime se čovjek koristi u životu. Time pokazujemo da smo u životu potrebni Božjega blagoslova i njegove pomoći. Imali smo redovite mise a pučku misu u Kotor Varošu predvodio je fra Marko Hrgota.

Krajem siječnja naš fra Anto Šimunović otišao je iz Kotor Varoša u Australiju.

VELJAČA 2021. GODINE

Na poseban način se pripremamo za Uskrs obavljanjem pobožnosti Puta križa. Pobožnost Puta Križa posebno je raširena u našem katoličkom puku.

Godina za nama bila je daleko od savršene, a donijela je i razna nova pravila. Sa željom da se i ove godine ljubitelji maškara okupe, druže i sačuva tradicija župljani Vrbanjaca i Kotor Varoša na pokladni utorak 16.2.2021. godine okupili su se u Šibovima u Domu mladih.

Ove godine Pepelnica je bila 17. veljače. Na Pepelnicu i Veliki Petak jest zapovjedni post i nemrs.

U nedjelju 28. veljače 2021. godine poslije svete mise u župnoj crkvi u Kotor Varošu održano je predavanje povodom aktualne novonastale situacije izazvane širenjem korona virusa. Predavanje je održao dr. Davor Pranjić iz Sanskog Mosta

Fra Marko Hrgota otišao iz našeg kraja u Republiku Hrvatsku za župnika na novu župu.

OŽULJAK 2021. GODINE

U subotu 13.03.2021. godine održana je još jedna radionica ovaj put na temu pedagoške uloge Caritas. Od

iznimne važnosti za župe u Banjalučkoj biskupiji bilo je pokretanje ovog projekta koji ima za cilj osnovati župne Caritase u župama u kojima je to u ovom trenutku moguće.

22. ožujka 2021, u bolnici u Novoj Biljoj, blago u Gospodinu preminuo je naš kotorvarošanin fra Juro Stipić, svećenik franjevac Bosne Srebrene. Fra Juro je rođen 19. svibnja 1944. godine u mjestu Baščina, župa Kotor Varoš, od oca Ilije i majke Ane, r. Milanović. Osnovnu školu je pohađao u rodnom Kotor Varošu (1951-1959), a zatim odlazi u sjemenište u Visokom, gdje pohađa Franjevačku klasičnu gimnaziju (1959-1963). Nakon toga upisuje i završava studiji bogoslovije na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu (1964-1968). vršio je službe župnog vikara i župnika na više župa u BiH i RH. Pokoj mu vječni daruj Gospodine.

TRAVANJ 2021. GODINE

U odnosu na prošlu godinu Uskrs smo proslavili na neki način u lijepom ozračju. Svete mise su održane u Zabrdju, Kotor Varošu i Vrbanjcima.

Inače, u vrijeme blagdana u Kotor Varošu bude veoma živo jer veliki broj naših vjernika koji žive u Hrvatskoj, ali i drugim zapadnim zemljama rado koristi slobodne dane da posjeti najmilije. Ove godine bilo nas je ipak puno, puno manje. Nešto vjernika je pristiglo - najhrabriji ili možda najzdraviji ili oni koji su već preboljeli ovu nesretnu bolest. Svete mise su održane u obje župe. Župniku fra Zoranu priskoćio je u pomoć fra Pero Karajica. Prilagodili smo se epidemiološkim mjerama. Nismo čak birali ni najljepše jaje jer su se vjernici uglavnom poslije svetih misa odmah razišli svojim kućama.

Započeli smo blagoslov polja 23. travnja 2021. godine na Jurjevo svetom misom i blagoslovom polja na groblju Slatini a završili smo 12. lipnja 2021. na groblju sv. Ante u Šibovima.

U četvrtak 29. travnja 2021. biskup banjolučki Franjo Komarica navratio je na nekoliko sati u opustošene župe Sokoline i Vrbanjci. U dijelu župe Sokoline koji se nalazi uz cestu između K. Varoša i Kneževa vidio je gotovo istu sliku

kao i svih proteklih poratnih godina: brojne razrušene kuće.

SVIBANJ 2021. GODINE

12.5.2021. godine proslavili smo sv. Lepolda Bogdana Mandića u filijalnoj crkvi u Zabrdju gdje se okupio veći broj vjernika.

Proslavili smo Spasovo, čak se i turnir održao. Ljudi su se bojažljivo počeli okupljati. Slavili smo svete mise i na Tijelovo.

LIPANJA 2021. GODINE

I ove godine preko sto hodočasnika krenulo je pješice sv. Ivi u Podmilačje. Stigli su sretno svi a najmlađi hodočasnik je bila Ana Marija Kovačić. Ni ove godine nije bio organiziran prijevoz hodočasnika sv. Ivi.

26.6.2021. godine proslavili smo blagdan Petrova u Bilicama. Svetu misu pred slavio je fra Pero Karajica uz koncelebraciju fra Zorana Madnića. Okupilo se preko 60 vjernika.

SRPANJ 2021. GODINE

Proslavili smo Ilinu u Plitskoj i Jakotini.

Život se vraća, vratio se. Normalno se krećemo, hodamo. Još uvijek smo s maskama na licu u zatvorenim prostorijama. Neki su i cjepivo primili. Pomalo izlazimo, družimo se, trudimo se ne čitati previše novine jer se opet pojavljuje "neki novi virus". Želimo se radovati i uživati u ovom ljetu a jesen tko zna što će nam donijeti. Nadamo se dobrom i molimo dragoga Boga da ovo samo bude jedan ružan san.

Proslava Velike Gospe i sv. Roka u kotovaroškom kraju 2020. godine

Ova godina po mnogočemu je drugačija od ranijih. Cijeli svijet živi i djeluje u sjeni gotovo nepoznate opasnosti COVID-19, izazvane korona virusom. Taj strah i nesigurnost zahvaća sve pore života i uspostavlja neke nove i nejasne odnose. Tako, s jedne strane zbog straha od zaraze sebe i drugih, a s druge strane i zbog ograničavanja putovanja, mnogi ljudi i iz našega, kotovaroškoga kraja nisu uspjeli pohoditi rodni kraj u sklopu svojih godišnjih odmora. Ipak, unatoč svemu, mi smo proslavili svoje zaštitnike, Veliku Gospu na Sokolinama i Svetoga Roka.

Naše proslave započeli smo s trodnevnica u Sokolinama, 12-14. kolovoza. Bila je i mogućnost za sv. ispovijed. Bilo je osjetno manje vjernika nego prijašnjih godina.

Na prvi dan trodnevnice, svetu misu pred slavio je fra Anto Šimunović, drugi dan župnik fra Zoran Mandić a treći dan fra Pero Karajica. Sv. misu na sami dan Velike Gospe

pred slavio je fra Anto Šimunović. Na početku mise pozdravio je i blagoslovio hodočasničkim križem hodočasnike pješake koji su stigli iz Jajca i Podmilačja – njih osam. Pozvao je nazočne da poput Marije, stave svoje pouzdanje u Boga, a sam Bog će vjernost nagraditi kao što je nagradio vjernost Blažene Djevice Marije. Ona je uvijek bila znak Crkvi – u nasljedovanju Isusa ali i u proslavi. Ove godine bila je tek jedna desetina vjernika na Sokolinama u odnosu na prošle godine.

Kao i do sada vjernici sa Sokolina silaze do Rokova groblja. Tu smo slavili sv. misu uočnicu u 18.00 sati a i nju je predvodio fra Anto Šimunović. Sve nas je pozvao da poput sv. Roka budemo izvršitelji Božje Riječi, da kao i on pokažemo na djelu ljubav prema Bogu i bližnjemu.

Na sami dan sv. Roka, nedjelja, 16. kolovoza, došao je i jedan broj vjernih hodočasnika iz jajačkoga kraja. Sv. misu je predslavio fra Juro Tokalić, župnik iz Dobretića. On nas je sve pozvao da se bez straha otvorimo Bogu koji će nas voditi kroz sve opasnosti života. Ove godine, uz manji broj vjernika, također je bilo i malo svećenika na proslavi Velike Gospe i Sv. Roka. Na Sokolinama su bili Fra Zoran Mandić, župnik, Fra Pero Karajica i fra Anto Šimunović a na Rokovu su još pristigli fra Juro Tokalić, naš fra Vinko Marković, jajački gvardijan i fra Juro Stipić. Neki vjernici su odmah nakon Velike Gospe morali požuriti u Austriju zbog najave postroženja mjera za sve koji dolaze iz Hrvatske u Austriju.

Nadamo se da se neće ovakve godine ponavljati.

Fra Anto Šimunović

Misa na Otarišću

Polako već postaje tradicija slaviti sv. misu uoči Velike Gospe i sv. Roka na „Otarišću“ - Zabrdje. Po predaji, još od turskih vremena na tome mjestu slavila se misa. Zahvaljujući entuzijazmu Janka Topalovića i njegove braće te potpori drugih koji gravitiraju tome kraju kao i ostalih župljana koji su svojim darovima pomogli urediti pristup i prostor na „Otarišću“ stvorio se fini ambijent za molitvu i druženje. Tako je i ove godine, 13. kolovoza 2020. u 13.00 sati bila sv. misa a potom i zakuska za nazočne vjernike. Misu je predvodio fra Anto Šimunović, koji je i sam prohodao u susjednom zaseoku koji se zvao Šimuni. Uz njega je bio i domaći župnik koji je od samih početaka podupirao i ovo druženje. Fra Anto je posebno pozvao sve na zahvalnost Bogu ali i onima koji su nam prenijeli vjeru u Krista. Nadam se da će nam misa na „Otarišću“ postati prava tradicija... Vidimo se i dogodine...*Fra Anto Šimunović*

Misa kod križa u Kotorišću

Na svetkovinu Uzvišenja sv. Križa, patrona provincije Bosne Srebrene imali smo svetu misu kod Križa u Kotorišću. Sveta misa je počela u 17 sati, a predvodio je župnik fra Zoran Mandić. Okupilo se 40-ak župljana vjernih tradiciji i molitvi kod Križa.

Fra Zoran je u kratkoj propovijedi spomenuo kako su nekada vjernici prolazeći pokraj crkava, groblja pokleknuli i na taj način častili sv. Križ.

Prilikom ljetnih oluja i lošeg vremena vjernici bi iznosili križ, blagoslovljenu vodu, četinu - blagoslovljenu grančicu te bi moleći Vjerovanje palili četnu i križem okrećući se na sve četiri strane svijeta blagoslivljali sebe i sve oko sebe, te blagoslovljenom vodom blagoslivljali i tražili od Boga mine loše vrijeme.

Na kraju mise obitelj Antunović pozvala je prisutne na čašicu razgovora.

Viki

Mala Gospa

U našoj župi, župi Rođenja Blažene Djevice Marije u Kotor Varošu 8. rujna ove godine proslavljen je patron župe. Svečano misno slavlje na sam dan započelo je u 11 sati koju je predvodio fra Zoran Mandić uz koncelebraciju fra Marka Hrgote.

Mala Gospa blagdan je rođenja Blažene Djevice Marije, Majke Gospodina našega Isusa Krista. Tijekom povijesti Crkve učvrstila se vjera u utjelovljenje Sina Božjega, pa se počela častiti i njegova Majka.

U propovijedi se fra Zoran osvrnuo na tekst iz

Evangelja. Svetoj misi bilo je prisutno 80-ak vjernika. Kako je ovo vrijeme „korone“ gotovo nitko od vjernika iz dijaspore nije došao pozdraviti našu Gospu i sudjelovati na euharistijskom slavlju.

Na sv. misi sudjelovao je generalni konzul Republike Hrvatske u BiH gospodin Zoran Piličić.

Nakon misnog slavlja za vjernike ručak je pripremila Ekipa kod Kipa u dvorištu župne crkve uz poštovanje epidemioloških mjera.

Viki

Gospina špilja

U subotu 3. listopada 2020. održana je misa kod Gospine špilje u Baščini.

Misno slavlje predvodio je fra Petar Karajica uz koncelebraciju fra Zorana Mandića i fra Marka Hrgote.

Okupio se veliki broj vjernika. Iako je ovo vrijeme pandemije došlo je dosta vjernika iz Hrvatske i drugih zemalja. Za mnoge je Špilja značila odlazak u nepoznato i nadu u povratak. Mjesto je to s kojega je 17.10.1992. krenula povorka od više tisuća Hrvata i Muslimana. To je bio najveći egzodus u povijesti kotorvaroškog kraja.

Poslije svete mise Baščinci - „Ekipa kod kipa“ pripremila je ručak za sve prisutne. To je postala tradicija ove skupine Baščinaca.

Zahvaljujemo vrijednoj Ekipi. Također se zahvaljujemo Miri i Efanu koji su dio Ekipe, a neprekidno se brinu oko tog mjesta i održavaju Gospinu špilju.

Viki

28. obljetnica progona Hrvata iz Kotor Varoša

U subotu, 17.10.2020., obilježili smo 28. obljetnicu stradanja i progona Hrvata kotorvaroške doline. Tog dana prije 28 godina nekoliko tisuća preostalih Hrvata, poslije višemjesečnih teških borbi i stotina ubijenih i ranjenih, bilo je prisiljeno napustiti svoja stoljetna ognjišta, svoje domove i otići u nepoznato.

Hrvati kotorvaroške doline nikome nisu dali povoda za progon i stradanje kojemu su bili izloženi, a njihova žrtva i kalvarija bit će trajna mrlja na savjesti onima koji su to napravili. Sjećanje i obilježavanje tih tragičnih događaja obveza su sviju nas, prije svega zbog onih koji su dali najveću žrtvu - svoj život. Sjećanje i nezaborav jedino su jamstvo da se takvi tragični događaji neće ponoviti.

Zoran Piličić

Prva pričest

Prva sveta pričest je posebno slavlje u kojemu djeca u dobi od 10-ak godina po prvi puta pristupaju euharistijskom stolu, te u pričesti blaguju tijelo Kristovo, a Isus je rekao: “Tko jede moje tijelo i pije moju krv, u meni ostaje i ja u njemu” (Iv 6,56). Od davnih vremena, ova su se slavlja održavala vrlo svečano i uvijek su prilika da se u tom trenutku obnove i krsna obećanja.

Na svetog Franju, 4.10.2020. godine pod svetom misom četiri djevojčice su primile sakrament prve pričesti: Irina i Nensi Piličić, Ivana Marković i Lara Andrijević. Za to su se pripremile pohađajući župni vjeronauk gdje su pripremljene za sakrament ispovijedi i pričesti.

Neka blagoslov Božji bude s njima!

Viki

Proslava svetog Franje u Vrbanjcima

U Crkvi u našem, hrvatskom narodu, mnoge župe i samostani posvećeni su sv. Franji. Tako, u našem, kotorvaroškom kraju, župa Vrbanjci ima Sv. Franju za svoga zaštitnika. Za proslavu patrona župljani su se pripremali kroz duhovnu trodnevnicu moleći kronicu prije svete mise.

Na sam dan svetkovine sv. Franje 4. listopada 2020. održana je svečana sveta misa i proslava patrona župe Vrbanjci. Svečanu misu predvodio je fra Petar Karajica, kotorvarošanin, trenutno ravnatelj Kruha svetog Ante u Sarajevu, uz koncelebraciju fra Zorana Mandića, župnika i fra Marka Hrgote.

U lijepom jesenjem danu vjernici, koji su došli hodočastiti svetom Franji, su ispunili vrbanjsku crkvu. Bilo je svečano.

Fra Pero je u propovijedi pozvao okupljene da svi srčano, poput sv. Franje nasljedujemo Isusa Krista, jer jedino tako možemo dati smisao svome životu i potvrditi svoj kršćanski identitet. Sv. Franjo govori: Uvijek se radujte! – Božjem sluzi ne dolikuje biti žalostan i potišten.

Po završetku mise, pred crkvom je veći broj vjernika okrijepio se uz ručkom i osvježavajućim napitcima, a što je organizirao župni ured.

Razvoj župnih Caritasa

U sklopu projekta „Razvoj župnih Caritasa na području banjalučke biskupije“, koji se financira od donatora Caritas Italiana i CRS-a, u subotu 7.11.2020., u prostorijama Socijalno-edukativnog centra, održana je prva radionica na temu: „Glavna uloga župnog Caritasa - promatranje siromaštva“.

Sudionici na radionici, uključujući volontere, pastoralno vijeće i župnike, mogli su poslušati predavanje o promatranju siromaštva, zašto je potrebno da Caritas općenito uočava siromaštvo na svom teritoriju kao i koja je uloga župnog Caritasu u ovoj vrsti djelovanja. Spomenuta radionica

je jedna od pet koje će se realizirati kroz sljedeću godinu. Cilj projekta jest razvoj i osnaživanje 15 župnih Caritasu na području banjalučke biskupije, među kojima je i župa Rođenje Blažene Djevice Marije u Kotor Varošu.

Važnost implementacije projekta kao i uključivanja župljana ogleda se u razvijanju njihovih mogućnosti, organiziranju konkretne pomoći za najsiromašnije kao i pružanje potpore župniku i samom župnom Caritasu.

Slika župni caritas

Iva Samardžić

Predavanje na temu pandemije

U nedjelju 28. veljače 2021. godine poslije svete mise u župnoj crkvi u Kotor Varošu održano je predavanje povodom aktualne novonastale situacije izazvane širenjem korona virusa.

Dr. Davor Pranjić iz Sanskog Mosta predstavio je vjernicima najznačajnije karakteristike virusa, šta je to što ga izdvaja u odnosu na neke druge, koji daju slične simptome, koje su najrizičnije kategorije, kao i kako se zaštititi i postupiti u slučaju da netko u našoj neposrednoj blizini dobije virus ili u slučaju epidemije.

Dr. Pranjić je na zanimljiv način, stručno i profesionalno predstavio mitove i zablude u vezi s virusom, njegovim širenjem i načinima zaštite. Hvala mu za izdvojeno vrijeme i zanimljivo predavanje.

Viki

Božićni blagoslov obitelji

Jedna od bitnih odlika Božića jest susret. Prvo to je onaj jedinstveni susret Boga i čovjeka u vremenu i prostoru. Božić je veliki obiteljski blagdan. Ako ikada, barem se o

Božiću obitelji pokušavaju okupiti na zajednički objed. Božićno vrijeme jest i posebna prigoda da se svećenici susretnu sa svojim župljanima. Osim na misnim slavljinama svećenici se susreću s vjernicima posjećujući ih u njihovim domovima. Tako smo i mi u našim župama Kotor Varošu, Vrbanjcima i Sokolinama posjetili naše župljane.

Na Stipandan obišli smo župu Vrbanjce a u Kotor Varošu smo započeli na Mladenci i završili na Staru godinu. Zajedno smo se pomolili zazivajući Božji blagoslov na naše domove, naše obitelji.

Zahvaljujemo svima koji su prilikom blagoslova obitelji dali dar prema svojim mogućnostima.

U župama: Kotor Varoš blagoslovi smo 158 obitelji s 329 članova a u župi Vrbanjci 34 obitelji sa 83 člana. U župi Sokoline blagoslovili smo jednu obitelj. Brojke jesu porazne, ali ... Nadam se da ćemo se ubuduće češće i u većem broju susretati u našem kraju i u našim domovima.

Fra Zoran Mandić

Biskup Komarica je posjetio povratnike u opustošenim župama Sokoline i Vrbanjci

U četvrtak 29. travnja 2021. biskup banjolučki Franjo Komarica navratio je na nekoliko sati u opustošene župe Sokoline i Vrbanjci na području kotorvaroške općine. U dijelu župe Sokoline koji se nalazi uz cestu između K. Varoša i Kneževa vidio je gotovo istu sliku kao i svih proteklih poratnih godina: brojne razrušene kuće.

Tek nekoliko novih krovova, ali nikoga živoga od ljudi nema. Župna crkva i kuća su obnovljeni a dvorište oko njih je ograđeno velikim trudom župnika iz župe Kotor Varoš koji se administrativno brinu i za ovu župu. Ona je 1991. god. imala oko 1500 župljana i vlastitog župnika. Još uvijek je

jedina župa u Banjolučkoj biskupiji u koju se još nitko nije vratio!

U susjednoj prostranoj župi Vrbanjci koja se dobrim dijelom proteže uz rijeku Vrbanju i cestu između Kotor Varoša i Teslića, dočekao je biskupa upravitelj te župe, kotorvaroški župnik fra Zoran Mandić, zajedno s dvoje župnih vječnika, povratnika, bračnim parom Matom i Anđom Marić. Najprije su posjetili lijepo uređeno groblje u selu Donja Rujevica, u kojem se vidi veći broj kuća u ruševinama, ali i pokoja obnovljena kuća. U tom groblju se nalazila i jedna od masovnih grobnica, a u groblju je sahranjeno 15 ubijenih

mještana. Biskup i njegovi domaćini su se pomolili za sve pokojne sahranjene u tom i drugim grobljima te nekoć velike župe.

Ona je prije rata imala oko 3.200 župljana, a sada ih je u župi tek 30-ak.

Izostala je nažalost i u ovoj župi potrebna politička i materijalna pomoć onima koji su se uporno željeli vratiti u rodni kraj.

Domaćini su se pred obnovljenom župnom crkvom i kućom u lijepo uređenom crkvenom dvorištu potužili biskupu da su uslijed izostanka odlučnije potrebne pomoći, povratnici sami – uz velike poteškoće - trudili oko obnavljanja svojih porušenih domova. Kao ilustraciju, naveli su da je Vlada RH odobrila 2008. g. sredstva za obnovu 25 povratničkih kuća, a da je tek nedavno od te odobrene pomoći došla pomoć samo

za dvije kuće.

Biskup Franjo se zajedno s njima, u lijepo obnovljenoj i uredno uzdržavanoj župnoj crkvi pomolio za sve nazočne i prognane župljane, te za sve pokojne župljane.

Razgledao je i obnovljenu župnu dvoranu te župnu kuću, koja je u obnovi.

Biskup je u pratnji župnika fra Zorana pohodio još jednog od povratnika, u selu Gornja Rujevica, čija je obitelj bila protjerana 1992.

On je, radeći naporno u Austriji sam obnovio svoju kuću, iako su mu, dok je obnavljao u više navrata rušili i krali dijelove kuće koje je popravljao i ugrađivao. Blizu njega još nekoliko se kuća obnavlja vlastitim sredstvima. On se nada da će u tim plemenitim ljudima, koji unatoč izostanku svake pomoći od strane političara, države i međunarodne zajednice, uspjeti ostvariti svoju nakanu i ponovo oživjeti svoju očevinu i djedovinu.

„Nada i volja za rodnim krajem kod normalnog čovjeka ne mogu se nikako uništiti“ ustvrdio je pred biskupom Komaricom i njegovom pratnjom ovaj povratnik.

Biskup je bio vidno dirnut ljubavlju ovih – uslijed nepravde – napaćenih svojih župljana, kao i njihovom velikom željom i odlučnošću da obnove nasilno ugašena ognjišta svoga života i svoga zajedništva za njih i za druge tva, osobito vjerskog i crkvenog. Zahvalio im je i obećao da će za njih moliti i da će se, na sve moguće načine zalagati za njih i druge povratnike.

Preuzeto sa www.banjalučka.biskupija

Župa Sokoline nije više pusta

Od domovinskog rata (1992) pa naovamo župa Sokoline je bila jedina (?) župa u BiH u kojoj nitko ne živi. Obnovljeno je zadnjih 15 godina svega nekoliko obiteljskih kuća kao i župna crkva, župna kuća, filijala crkva u Jakotini i grobljanske kapelice. Početkom 2001. godine u selo Viševice bile su se vratile dvije žene. Ostale su svega nekoliko mjeseci jer su bile primorane zbog svoje sigurnosti ponovno tražiti spas u izbjeglištvu.

Od 2000. godine pa naovamo u župnoj crkvi svake Mlade nedjelje imamo svetu misu kao i proljetne blagoslove polja i svete mise po grobljima, svete mise za Svi Svete po grobljima i treći dan Božića kada nas Ivani nakon svete mise časte ručkom.

Istina je da pred Veliku Gospu u župi bude dosta onih kojih prenoće pod šatorima ili pod vedrim nebom. Župa je bila pusta sve do početka ove godine. Obitelj Šubara (Josipa i Ivanko) za stalno vratili su se iz Austrije u svoju obiteljsku kuću koju su prije toga obnovili svojim sredstvima. Tako od

ove godine župa Sokoline više nije pusta nego ima mladu obitelj koja prkosi svim nedaćama i problemima te želi saviti svoje gnijezdo u svojoj kući i svojoj župi. Neka ih dragi Bog i naša zaštitnica Gospa Sokoljska čuvaju i prate u njihovim životima.

Fra Zoran Mandić, župnik

Franjevci Sesevtske Sopnice darovali crkveni namještaj za kapelu u Šibovima

Zahvaljujući razumijevanju i darežljivosti franjevac Bosne Srebrene, pastoralno i duhovno angažiranih u župi Sesevtska Sopnica kod Zagreba, kao i višegodišnjim kontaktima i doprinosu Kotorvarošana sopničkoj župi u izgradnji, vjernici i mještani područne grobljanske kapele sv. Ante Padovanskog u Šibovima dobili su na dar i trajno korištenje vrijedan crkveni inventar: umjetnički lijepo stilizirano svetohranište za čuvanje hostija, križ, svijećnjake, crkvene klupe s klecalima i sjedala za služitelje oltara.

Tako je konačno riješen dugo godina traženi neophodni crkveni inventar za ovu prelijepu, ambijentalno uređenu grobljansku kapelu s dva velebna zvonika, sagrađenu sredinom osamdesetih godina za vrijeme tadašnjeg župnika fra Ivana Franjića, kao i zavjetnim darovima štovatelja sv. Ante, mještana i vjernika naselja Šibovi, a nisu bili po strani ni darovatelji iz drugih naselja.

Kapela je u vihoru Domovinskog rata i vrijeme

okupacije kotorvaroške doline od strane srpske vojske, početkom devedesetih godina bila dosta devastirana i oštećena, ali zahvaljujući zauzetosti i upornosti poslijeratnog župnika u Kotor Varošu fra Petra Karajice i potpori mještana, darovatelja i prijatelja, potkraj devedesetih godina je opet obnovljena i danas uspravno stoji na lijepo i brižno uređenom groblju u Šibovima i poput majke s kućnog praga doziva žive i služi za misna slavlja, prigodna okupljanja, pogrebne ispraćaje, molitvu i ponos samih mještana, a mameći i uzdahe i poglede prolaznika prometnicom na relaciji Banja Luka, Kotor Varoš, Doboj.

Darovani sakralni namještaj i inventar je dopremljen uoči blagdana sv. Ante Padovanskog u Šibove i tako još više uljepšao i upotpunio arhitektonsko-urbanističko i sakralno zdanje i ljepotu ove kapele u jeku intenzivnih priprema mještana ovoga naselja za ovogodišnju proslavu blagdana sv. Ante, njihovog nebeskog zaštitnika - zaštitnika kapele i vjernika koji žive ili prigodno navrate u Šibove.

“Od srca zahvaljujemo našim velikodušnim darovateljima, braći franjevcima u Sesevtskoj Sopnici kod Zagreba fra Zdravku Dadiću i sinu našega kraja fra Stipi Karajici, zatim Iliji Lukiću Čerči, našem sumještanimu iz Podbrđa za posredovanje i besplatan kombi prijevoz, župniku fra Zoranu Mandiću, mome bratiću Ivi Mariću Lukčinom za organizaciju te policijskim, carinskim i drugim graničnim službenicima na profesionalnoj i ljudskoj susretljivosti i angažiranosti u rješavanju formalnosti prilikom dopreme ovog crkvenog namještaja iz Zagreba” - rekao je Ilija Marić, najstariji mještanim u naselju Šibovi, koji je zajedno sa suprugom Marom i okupljenim mještanim nadzirao istovar ove, za njih i njihovu kapelu, iznimno vrijedne donacije.

Ivona Jukić

Poslednji ispraćaj fra Jure Stipića

Poslednji ispraćaj pokojnoga fra Jure Stipića, član Provincije Bosne Srebrene, koji je iznenada preminuo u ponedjeljak 22. ožujka u bolnici „Dr. fra Mato Nikolić“ u Novoj Biloj u BiH, u 77. godini života i 53. godini svećeništva, bio je u župi Jajce u srijedu 24. ožujka 2021.

Misu zadušnicu u župnoj Crkvi Uznesenja BDM predvodio je pomoćni banjolučki biskup Marko Semren u koncelebraciji tridesetorice svećenika, među kojima su bili provincijal Bosne Srebrene fra Jozo Marinčić i jajački gvardijan fra Vinko Marković koji je izrazio sućut fra Jurinu bratu Franji s obitelji i sestri Kaji, kao i ostaloj rodbini i prijateljima te pozdravio provincijala i biskupa, svećenike, redovnice i vjernike, među kojima je bio i generalni konzul u Banjaluci Zoran Piličić. Potom je biskup Semren u ime banjolučkog biskupa dr. Franje Komarice, svećenika

Banjolučke biskupije i u svoje ime izrazio sućut franjevačkoj zajednici Bosne Srebrene, franjevcima jajačkog samostana te fra Jurinoj rodbini i prijateljima i okupljenim vjernicima. Na ispraćaju, u kojemu su sudjelovali brojni vjernici Kotor Varoša, Jajca, Podmilačja i Dobretića, sudjelovao je i veći broj školskih sestara franjevki Hrvatsko-bosanske provincije Krista Kralja, među kojima je bila i provincijska predstojnica s. Kata Karađža. Liturgijsko pjevanje predvodio je mješoviti župni zbor pod ravnanjem i harmonijskom pratnjom s. Dubravke Dropulja.

Provincijal Marinčić je, između ostaloga, istaknuo kako u fra Jurinoj smrti „vidimo i našu zajedničku ljudsku sudbinu smrti“. Zato je ona za nas ne samo izvor žalosti nego i izazov i poruka, ponajprije zato što nam njegova smrt otvara oči da još bolje uočimo najsigurniju činjenicu našega života,

činjenicu smrti koju valja prihvatiti. Izazov i poruka također i zbog toga što nas fra Jurina smrt potiče i poziva da čuvamo one vrednote po kojima je on živio, služeći nesebično Bogu i čovjeku. Kao redovnik i svećenik radio je nesebično i skrovito, time je, zapravo, na pravi franjevački način vršio svoju svećeničku službu i darivao sebe Bogu i ljudima kojima je bio poslan“, rekao je provincijal napominjući kako je fra Juro u svome redovničkom i svećeničkom životu obavljao razne službe i dužnosti u Provinciji Bosni Srebrenoj.

„Dragi fra Juro, često si bio u nezavidnim i teškim situacijama, a tvoj način komuniciranja, otvoren i srčan, otvarao je mnoga vrata za dobro Crkve i onih za čije si duhovno dobro skrbio. Brinuo si za prognane vjernike sjeverozapadne Bosne, u Karlovačkoj županiji od 1997. do 2016. godine. Obilazio si ih i tješio, nisi ih ostavio same, skrbio si o njima devetnaest godina. Vjernicima, koji su iskusili ratne patnje i stradanja, ulijevao si utjehu i nadu. I u tome si ostvarivao onu poznatu tradiciju bosanskoga fratra i „ujaka“ o kojima Ivo Andrić piše sa simpatijama kao o ljudima koji sa svojim narodom neodvojivo žive i rade, raduju se i pate, mole se i nadaju“, rekao je fra Jozo.

„Volio si svoj svećenički poziv i franjevačku zajednicu. Radovao si se susretima s braćom svećenicima i fratrima. Te susrete doživljavao si kao svoje duhovno obogaćenje, pa si to i napisao u jednom svom izvješću sa župe, upućenom u Provincijalat, u kojemu veliš: 'Budući da nam je svima Krist ostavio zapovijed: 'Budite savršeni kao što je On savršen!', kad god sam imao priliku participirati u toj savršenosti, kušao sam to iskoristiti. I kada Duhovni stol poziva na duhovnu obnovu te, i kad samostanski poglavar poziva na duhovno-bratski susret, samo me viša sila može omesti pa da ne budem dionik tih duhovnih susreta i bogatstva koji mogu izvirati iz tih susreta“.

„Dragi fra Juro, hvala ti za svjedočenje Kristove ljubavi u ovom svijetu. Tvoj zarazni gromki smijeh mamio je osmjehe na lica tvojih sugovornika i nikoga nije ostavljao ravnodušnim. Hvala ti za tvoj radosni pristup životu i za sve dobro koje si učinio za dobrobit naroda koji ti je bio povjeren, za dobrobit naše Provincije Bosne Srebrene, franjevačkoga reda i Crkve. Hvala ti na zauzetom i predanom radu, tvojoj dosljednosti i požrtvornosti, radosnom pristupu životu, svjedočanstvu svećeničkog puta i franjevačke jednostavnosti“ kazao je provincijal Marinčić koji je, također, izrazio sućut franjevačkoj zajednici Bosne Srebrene, franjevcima jajačkog samostana te fra Jurinoj rodbini i prijateljima.

Na kraju mise gvardijan Marković detaljno je govorio o fra Jurinu životnom, redovničkom i svećeničkom putu te službama koje je vršio u trinaest župa u BiH i R. Hrvatskoj. Fra Juro je nakon izгона iz župe Stratinska u BiH sa svojim vjernicima pastoralni rad nastavio kao župni vikar u Okučanima, a potom kao župnik u župi Gornji Viduševac te urpavitelj župe u mjestu Gvozd u R. Hrvatskoj.

„Opraštamo se danas od fratra i svećenika koji je svojom susretljivošću oduševljavao svakoga s kim se susretao, a rado se susretao, koji je s radošću obavljao sve povjerene službe i revno vršio dužnosti, rado obilazio i opremao bolesnike, ispraćao pokojnike, ispovijedao i propovijedao. Volio je ljude i istinski prijateljevao s njima, volio je i svoj rodni kraj i narod iz kojeg je potekao. Uvijek je bio vedar i nasmijan i stoga rado viđen i iskreno prihvaćen. Do samog odlaska u bolnicu 11. ožujka sjedio je na ispovjedničkoj klupi i tog dana slavio sv. misu“, istaknuo je gvardijan fra Vinko.

„Dragi fra Juro, iznenađeni smo i zatečeni tvojom smrću. Jajačko samostansko područje i naša franjevačka Provincija Bosna Srebrena osiromašeni su za dobrog i revnog svećenika, čovjeka reda, rada i molitve. Hvala ti za sve ono dobro što si uradio na njivi Gospodnjoj, djelujući u različitim krajevima naše Bosne i među prognaničkim pukom u Republici Hrvatskoj“, zaključio je gvardijan Marković, zahvalivši medicinskom osoblju Doma zdravlja u Jajcu, bolničkom osoblju bolnice u Jajcu na čelu sa ravnateljem dr. Stipanom Jezerčićem te bolničkom osoblju županijske bolnice u Novoj Biljoj s ravnateljem dr. Velimirom Valjanom. Obred ukopa, kojega su na jajačkom gradskom groblju Mašet predvodili gvardijan Marković i provincijal Marinčić, završen je s uskrsnom himnom „Kraljice neba, raduj se!“.

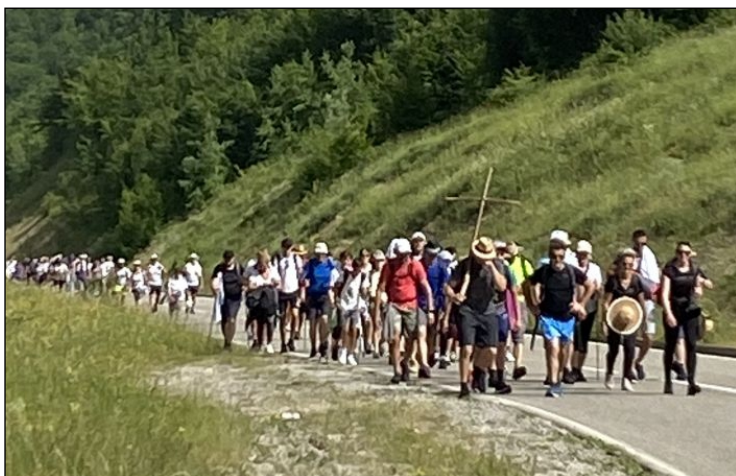
Jajce, 24. ožujka 2021.

Stipo Marčinković

Hodočašće sv. Ivi u Podmilačje

Godinama hodočasnici hodočaste sv. Ivi u Podmilačje. Tako i ove 2021. godine. Skupilo se njih preko stotinu i krenuli su ka Podmilačju. Krenuli su ujutro iz Kotor Varoša od župne crkve gdje im je fra Zoran udijelio blagoslov. Vrućina im je otežavala njihov hod ali su izdržali.

Prvi odmor je bio u Sokolinama gdje su slavili svetu misu s fra Zoranom. Nakon doručka krenuli su dalje prema Kneževu. Najmlađi hodočasnik bila je Ana Marija Kovačić. Vođa puta Stipo Vidić Efan vodio je računa o svakom hodočasniku.

Ovo svetište jedinstveno je upravo po tome što je posvećeno Ivanu Krstitelju, Kristovom Preteči, a njegova tradicija kontinuirano traje više od šest stoljeća i jedno je od najstarijih u Bosni i Hercegovini.

Hodočašće samo po sebi podrazumijeva poštovanje, mir i pokoru, molitvu. Na putu prema Podmilačju, hodočasnici su razmatrali put križa, molili kronicu sv. Ive i Gospinu, te se uz ispit savjesti pripremili za svetu ispovijed.

Iako je bilo vruće hodočasnici su rano stigli u Podmilačje te su zajedno u koloni noseći svoj zavjetni hodočasnički križ stigli na večernju misu, odmorili se i okrijepili za sutrašnji svečani dio misnog slavlja. Ovom prigodom zahvaljujemo svima koji su ih pratili na njihovom putu u svojim molitvama ali i osvježanjem.

Viki

Petrovo u Bilicama

Blagdan sv. Petra i Pavla slavimo u Bilicama. Uvijek gledamo da to bude subota dan koji je najbliži Petrovu da bi štovatelji i mještani mogli doći na misu.

Ove godine na dan 26.06.2021. godine slavili smo Petrovo. Vrijeme je bilo jako vruće pa su mnogi tražili hladovinu ispod drveća. Misno slavlje predvodio je fra Pero Karajica uz Koncelebraciju fra Zorana Mandića.

U svojoj propovijedi fra Pero je najprije oslikao likove ove dvojice velikana crkve i istaknuo njihovu ulogu u nastanku crkve i širenju radosne vijesti. Obojica su imali dva

imena, što je znak njihove promjene u životu. Šimun-Petar bio je promjenljive naravi, nestabilna karaktera ali ipak u ključnim trenucima iako je svoga Učitelja zatajio, ispovijedao je svoju vjeru u njegovo božanstvo i dobio jamstvo da će na temeljima njegove vjere biti sagrađena crkva. Sveti Pavao za razliku od Petra bio je školovan sa drva državljanstva, gorljivi progonitelj Isusovih sljedbenika. Poslije susreta s Isusom koga je progonio postao je najveći propovjednik i širitelj Evanđelja i zadobio naslov „apostol naroda“. Obojica su položili svoje živote za Kristovo evanđelje i tako

zapečatali svoju vjeru i udarili temelje Crkvi koja traje više od 2000 godina. Sv. Petar je zaštitnik ribara i graditelja a sv. Pavao tiskara, književnika i intelektualaca.

Na kraju svete mise za sve prisutne pripremljen je ručak koji su pripremili Bilćani.

Inače, u Bilicama ima već nekoliko obnovljenih kuća gdje župljani s vremena na vrijeme dolaze, ostaju preko ljeta ili pak kada im to vrijeme dopušta. Bilice su dobile i struju.

Viki

Razgovor sa Hubertom KASONTA KILASOM iz DR Konga

U našoj župi tijekom rujna 2020. godine boravio je fra Hubert, student Franjevačke teologije u Sarajevu a rodom je iz DR Konga. Zamolili smo ga da nam se malo predstavi i odgovori na nekoliko pitanja.

Otkud Vi u našoj župi?

Kad smo se, dva ili tri puta susrli sa fra Zoranom u Podmilačju, on nas je pozivao da navratimo u Kotor Varoš kad bude

prilika. Trebali smo doći nas dvojica, ali zbog diplomskog rad moj drugi brat Cosmas nije mogao doći sa mnom.

Odakle dolazite (opišite malo vaše rodno mjesto i državu Kongo)?

Ja dolazim iz mjesta Musoshia Kasumbalese, koji je od 2014. postao grad. Na graci je između Konga i Zambije. Lubumbashi je najbliži grad naše kuće. Tamo sam završio osnovnu školu i srednju školu ekonomije i radio sam tri godine na granici prije odluke za fratre i živio tada u gradu Lubumbashi. Kasumbalese je poznat kao najveći i najbogatiji grad na granici. Osim graničnog prijelaza tu je i državna firma: rudnik kobalta i bakara - firma u kojoj je radio moj tata do njegove mirovine.

Došli ste u Sarajevo studirati teologiju? Otkuda ta želja doći ovamo?

U DR Kongu, nakon jedne godine postulature, i jedne godine novicijata, imamo tri godine studirati filozofiju i četiri teologiju. Na kraju treće godine saznao sam, poslije razgovora s mešтром "odgojitelj" i s gvardijanom da je, za mene i Cosmasa, osiguran studij teologije u Bosni. Naš Provincijal - "poglavar" i Provincijal Bosne Srebrene dogovorili su da nas dvojica studiramo u BiH. Tada sam tražio na internetu što je Bosna i po čemu je poznata divio sam se lijepoj prirodi koju je Bog dao BiH. O Bosni sam znao samo što sam učio u školi: da je Bosna i kao druge zemlje pripadala bivšoj Jugoslaviji. Jugoslavija pobijedila Zair s 9-0 (susret na svjetskom nogometnom prvenstvu u Zapadnoj Njemačkoj 18.6.1974.). Zair je sadašnji Kongo. Kad smo stigli u Bosnu nisam znao ni jednu riječ. Mislili smo da će studij biti na engleskom. Počeli smo učiti jezik kod profesora Ivana NUJIĆA u Visokom. Kao što je svaki početak težak, nije bilo lagano učiti jezik koji ima puno padeža. A, kad je zima, bilo mi je kao križni put. Bogu hvala što je uz nas bilo ljudi koji su nam pomagali dobro učiti jezik. U svakom trenutku, radosnom ili žalosnom Bog nam daje nekog koji nam pomaže i kaže ne daj se bit će dobro. Sreo sam u BiH ljude koji olakšavaju moj put.

Imate li obitelj, čime se bave vaši roditelji, braća i sestre ako ih imate?

Da, imam mamu i tatu živi su. Mama je prodavačica, a tata je u mirovini već pet godina. Ima nas šestoro: tri brata i tri sestre. Ja sam peti. Dva brata su oženjena i dvije sestre udate, a najmlađa sestra ove godine ide na fakultet.

Kako je živjeti u Kongu – kako u BiH?

U mome mjestu, zbog granice i rudnika, svakodnevni život je dobar kad je mirnije - kad nema rata, i kad su na vlasti ljudi koji imaju srce od „mesa“. U gradovima je dobro živjeti ali na selima nije baš dobro jer kongoanska sela nisu ista kao u BiH. U nekim nema dobrih putova i struje. U BiH mi je, na početku, bilo teško zbog zime. Volim ovdje kad je proljeće, sve to zelenilo. Bosna ima lijepu prirodu i divim se kad je gledam. Ljudi su gostoljubivi, ljubazni, paze na nas, i njima je drago kad govorim njihov jezik. Neka Bog blagoslovi ovu zemlju i njezino stanovništvo. Navikao sam na hranu, više volim jesti sarmu, kobasice, i ono što se pravi za Božić. Ali, gotovo četiri godine boravim ovdje, a nisam se još navikao na zimu. Moje iskustvo u DR Kongu i u BiH me obogaćuju kao čovjeka i kao fratra, jer sam upoznao još jednu kulturu i običaje. Susretati ili upoznati dugog, drugu kulturu, običaje znači steći nešto više za budući život.

Po završetku studija vraćate li se u Kongo ili ostajete u BIH?

Po dogovoru s našim Provincijalom u Bosni smo radi studija, a nakon studija nazad. Evo završavamo, ako Bog da, na početku listopada. Na kraju listopada je đakonsko ređenje i vraćam se u Kongo. Kad sam odlazio iz Konga, bio sam posebno tužan. Imao sam samo jedan osjećaj: žalost, jer znao sam da napuštam svoju obitelj, rodbinu, prijatelje, itd. Idem u zemlju u kojoj nema nikoga poznatoga i sve će mi biti novo, sve treba početi od nule. Sada za moje vraćanje u DR Kongo, imam dva osjećaja: i radost i žalost. Ja sam radostan i tužan jer sam sreo i našao u BiH, ljude koji su bili prema meni kao moji roditelji, moje sestre, moja braća, moja rodbina, itd. Sve ću ih registrirati, ne na papiru, ne na mobitelu, već u svojem srcu i molit ću za njih. Našao sam u BiH bratstvo: obitelji, prijatelje te dobre i gostoljubive ljude. Zahvalan sam Bogu i ljudima na tom. Vratit ću se u rodno mjesto sretan jer sam se osjećao ovdje kao kod kuće. Vraćam se u moje mjestu gdje imaju samo dvije sezone: kišna i sušna. Kad pada prva kiša zemlja ima svoj posebni miris koji mi nedostaje, a kad je sušna sezona prašina je naše društvo i kad ne treba.

Kako vam se dopada naš grad i župe?

Mali, lijep. Ima čisti zrak, lijepu prirodu i ljudi su ljubazni – lijepo su me primali i osjećam se kao kod svoje kuće. Bilo mi je u Kotor Varošu ugodno, kratko i slatko kao smokva. Isus kaže „zaista kažem vam, što god učiniste jednomu od ove moje najmanje braće, meni učiniste.“ Matej 25,40. Kad budem stigao kući reći ću svojoj mami da ste me dobro primali i pazili na me. Od srca hvala Vam neka Bog Vas blagoslovi i čuva i neka vam plati na nebeskim vratima.

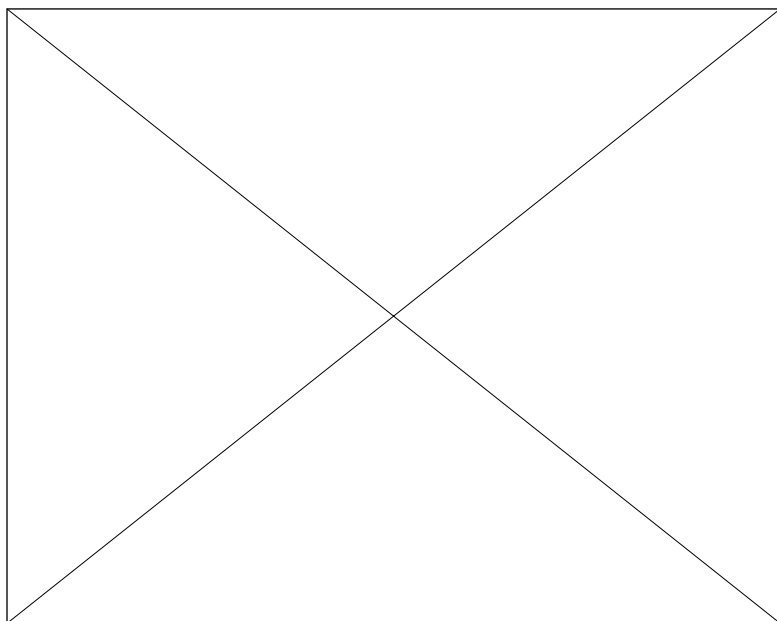
Mir i dobro!

Razgovarala Viki

Seoske priče o krčmi

Raskršće desetaka sela smjestilo se na toku Vrbanje, desnog pritoka Vrbasa kraj Banjaluke. Utonilo je u dolinu iznad koje se dižu visoke planine bogate šumskim blagom i divljači koja često silazi u sela i napad stoku praveći štetu seljanima. Vučji čopori, krda divljih svinjači lisice prava su pošast od koje se strahuje. Bilo je slučajeva da su svinje napadale ovce na ispaši i u torovima, te pitome svinje i koze tamo gdje bi im se našle na putu mladi janjci, kozlići i domaća prasad ponekad su prilazila divljim veprovima, kao da su im oni majke, a u tren bi bili rastrgani uz smrtni vrisak.

Tako jednog kasnog jesenjeg dana kad je čobanica Kata otišla kući po užinu, njeno je stado ovaca pretrpjelo prvi pokolj. Po Povratku našla je krv i pustoš. Sedmero janjaca i tri najbolje ovce bili su raskomadani. Ostatak je stada od pedeset glava bilo rastjerano po šumi i teško je bilo pronaći stoku u smrtnom bijegu od krvožednih divljih svinja. Prvi susjed Mato priskočio je u pomoć i nakon nekoliko sati mukotrpnog pentranja po teško prohodnom grmlju ipak su skupili živa grla od kojih je manji dio izranjavan krvario. Od leševa manje rastrganih bilo je ipak neke koristi. Meso su međusobno podijelili, a ostatak su po niskoj cijeni prodali domaćem krčmaru kako bi šteta bila manja. Kože stoke bile su u lošem stanju, ali su se djelomično ipak iskoristile za opanke, poslije dužeg sušenja. Krsto kazandžija za njih je davao 5 litara rakije, što je Katin otac Anto prihvatio, jer bolje je dobiti išta nego ništa.

Krčma je građena za vrijeme balkanskih ratova i u vrijeme Prvog svjetskog rata. To je bila visoka kuća s podrumom, u kojoj su bile svinje gazde Miće koji se iz Like doselio u ovaj kraj ra di sigurnosti i lakšeg života. Mićo je, kako kažu, bio židov, a ovdje se obratio na kršćanstvo. On je stanovao iznad podruma i nije mu smetalo roktanje i neugodan svinjski vonj. Svinjogojstvo i stočarstvo uopće bili su na cijeni. Tko zna koliko bi gazda Mićo napredovao u

širenju svinjskog stada da oslobodilačka vojska Austro-Ugarske s hrvatskim snagama i generalom Borojevićem u oslobađanju BIH od turske vlasti, idući uzvodno Vrbanjom od Banja Luke prema Kotor Varošu, nije uhvatila i uništila cijelo neprijateljsko lijevo krilo u odstupanju. Za nagradu general im je dao duži odmor, odlikovanja, a trebalo je upriličiti i dobar ručak. Tako su usmrćene gazdine svinje hicima iz pušaka. Završile su na ražnju uz rječicu Svinjaru. Jelo se i pila se rakija šljivovica sve do večernjih sati. Smrtno je stradao i jedan kaplar kada ga je njegov pijani drug, misleći da je puška prazna, naciljao i pogodio ravno u prsa. Pucanj i tajac. Nitko o tome nije smio ništa govoriti jer u vojnom strahu usta su zatvorena a oči širom otvorene, Vojska, rat i smrt trajno drže duh ratnika u napetosti i strahu, što je i temelj dobre discipline.

Poslije plićeg ukopavanja poginulog narednika uz među njive Kovačića vojka je krenula dalje u progonu Turaka prema Hercegovini, Neumu i moru, te Turskoj. Gazda se dao na posao. Očistio je svinjac, obrisao ga starim vreća ma, kupio kreč od starog Jure, izbio dva otvora na prednjem zidu, ugradio prozorčiče, obijelio svinjac i tako otvorio krčmu. Bilo je to veliko dobro čudo za ova sela i one koji su prolazili Svinjarom. Rakiju je Prlina kupovao od domaćih ljudi, a najviše od Iveše s vrha Šibova koji je imao dva velika šljivika i šljive posađene uz među oko cijelog imanja. Stolovi u krčmi, napravljeni kod starog Ilije, bili su od grube hrastovine, a klupe od bukovih dasaka. Nekoliko teških panjeva postavljeno je između kako bi umorni dobronamjernik iz daljnjih sela mogao odmoriti umorne noge, dok čeka zaprežna kola za Banjaluku ili Kotor Varoš. Tu i tamo na stolovima su gorjele svijeće iz fildžana u kojima je bila svinjska mast, a jedan fenjer koji je služio noću za donošenje robe iz skladišta, bio je na pultu ispred gazde koji je posluživao goste pićem i kavom.

Tronožna gvozdena peć na ulazu služila je zimi za grijanje, ali više za kuhanje kava koje su se pile uz rakiju. Prostor je i danju bio dosta mračan zbog malih prozorčiča, a i škiljava noćna svjetla označavala su samo stolove, tako da je pijani gost teturao prostorom i zapinjao nogama dok je izlazio iz krčme. Ljudi u crnim debelim vunanim ogrtačima, a neki u ovčjim kožusima s lulama sjedili su i pušili škiju od orahovog lista, a rjeđe od pravog duhana. Uglavnom se pila rakija. Špirit s dodatkom vode bio je za teže pijance. Za vino nisu ni znali, a za pivo malo je tko i čuo. Domaći seoski sokovi od voća la turšija slabo su se trošili jer tko bi pametan kod takve dobre šljivovice pio išta slatko osim cikorije, crne i gorke kave. To je gazdi odgovaralo jer bi se jače muškarčine ponekad nadmetale koji će više čokanja popiti, a ostati na nogama i doći kući. Krčmar je dobro znao kada treba u čokanje dolijevati vodu iz rječice svinjare, koja je tekla tu pored štale i svinjca, kako bi što više zaradio na gostima.

Josip Jozo Marić, „Žubor duše“

Djeca i vijesti u kriznim situacijama

U situaciji u kojoj se svijet trenutno nalazi, zasigurno nikomu nije jednostavno pronaći načine i upravljati svojim emocijama, reakcijama te sveopćim prihvaćanjem novih okolnosti koje je donijela izolacija i izmijenila svakodnevne navike i život. Iako krizne situacije svaki čovjek prolazi i podnosi na sebi svojstven način, reakcije i ponašanja se ne mogu predvidjeti, ali se mogu oblikovati i prilagoditi, uz pomoć ili samostalno. U svjetlu navedenoga, neizostavno je razmišljati i promišljati te naposljetku i konkretno djelovati prema djeci kao najmlađoj i najranjivijoj skupini našega društva te im pomoći. Djeca su po naravi znatiželjna i imaju potrebu pojasniti sve što se oko njih događa kako bi razumjeli svoju svakodnevnicu, sve što ih okružuje i što utječe na njihov život – od svakodnevnih navika: igre, provođenja slobodnog vremena, što utječe na njihove članove obitelji, obavljanje do tada svakodnevnih obveza poput odlaska u vrtić i školu i slično. U situaciji u kojoj se nalazimo neizmjerljivo je važno, kao odrasla osoba djetetu opisati, pojasniti i razgovarati na njima razumljiv način o svemu što se događa, koliko god to ponekada (i opravdano) bilo teško i izazovno. Djecu često shvaćamo kao krhku, osjetljivu i želimo ih zaštititi od negativnih pojava, a s druge strane postoji i dio društva koji djecu doživljava kao „odrasle u malom“.

ŠTO TO DJECA ŽELE ZNATI

Djeca u cijelosti nisu niti jedno niti drugo – samo su djeca, žele znati zašto ljudi nose maske na licu, žele znati zašto više ne mogu tako često izlaziti iz kuće, žele znati zašto ne vide svoje prijatelje i članove obitelji svaki dan, žele znati zašto njihove bake i djedovi ne bi uopće smjeli van i žele znati do kada će takvo stanje trajati, zašto je uopće počelo i kada će se sve vratiti u njima normalne i svakodnevne okvire. Upravo to su dječja pitanja koja ponekada, zbog, za čitavo stanovništvo novih, nepredvidivih i teških okolnosti, čak i nesvjesno potisnemo ili svjesno želimo izbjeći kako bismo, ponovno nagoni, pokušali zaštititi djecu. No, u njihovoj

stvarnosti i načinu razmišljanja kao i spomenutog objašnjavanja svijeta oko sebe, to svakako nije rješenje niti je logično. Djeca su vrlo jednostavna i logična, kada postavite pitanje očekuju odgovor baš na to pitanje. I zbog toga je važno naučiti razviti tehnike komuniciranja koje su prilagođene različitim dječjim uzrastima, a koje su i dovoljno jasne. Važnost razgovora s djecom o „teškim“ i zahtjevnim, posebice negativnim temama, nužan je i u medijskom okruženju. Koliko god ponekada nastojimo djecu zaštititi i od samih medija (čak i pribjegavajući zabrani koja nikako nije rješenje) ona barem usputno mogu biti izložena i u pozadini čuti vijest iz informativnog programa ili dio neke vijesti u kojoj će čuti termine „izolacija“, „virus“, „pandemija“, „zaraženost“, „covid“ i sl.

Još jedan od vrlo važnih razloga pojašnjavanja okolnosti djeci i svakodnevnog, barem i kratkog razgovora o trenutnoj situaciji i promjenama je taj što će se u nedostatku razgovora i nedovoljno informacija te zaobilazanjem odgovora na dječja pitanja i pokušavanju zaštite skrivanjem ili uljepšavanjem ove ozbiljne situacije, kod djece vremenom početi razvijati strah koji mogu intenzivirati zabrinutost na licima ukućana, posebice roditelja, svakodnevni prizori osoba s maskama na ulici ili sekvence televizijskih vijesti kao i različiti zvukovi (poput sirene hitne pomoći). Kao i odrasli, i djeca su u kriznim situacijama nepredvidiva u reakcijama jer ih ne mogu planirati niti odmah na početku krize kontrolirati. Pa će tako neka djeca postati povučena i u svojim glavama razvijati različite scenarije u nedostatku informacija – kada prirodna znatiželja nije zadovoljena, dijete (ali i odrasli) ima potrebu nadopuniti tu prazninu nekim sadržajem kako bi moglo nastaviti dalje. Također, djeca mogu postati nemirna, zbog istoga razloga – nedostatka informacija u novim okolnostima koja su iz temelja promijenile njihovu svakodnevnicu i navike koje se stječu upravo u ranijoj životnoj dobi.

Kako razgovarati s djecom o kriznim situacijama?

O ovom dijelu teksta i ostatku korisnih informacija, kao i s drugim stručnim tekstovima, upoznajemo vas i upućujemo na izvor ovoga teksta koji je objavljen na stranici savjetovaliste.hr. Ovaj tekst možete pronaći i u cijelosti pročitati na ovoj poveznici: <https://savjetovaliste.hr/djeca-i-vijesti-u-kriznim-situacijama-kako-djeci-objasniti-sto-se-događa-u-njihovoj-stvarnosti/>.

Stranica, kao dio većeg projekta, sastoji se od brojnih korisnih rubrika i tekstova čiji su autori stručnjaci iz različitih područja, a većina početnih tekstova odnosi se upravo na kriznu situaciju i savjete prilagođene svakoj životnoj dobi kao i duhovni kutak. Uživajte u čitanju i ostanite sigurni!

VRBANJCI

Pastoralno svećenstvo

MANDIĆ PETAR fra Nikola – Rođen je u Polju kod Doca 19. srpnja 1841, umro u Gučkoj Gori 6. prosinca 1925. Bio je župnik od svibnja 1894. do svibnja 1899. godine.

GARIĆ fra Jozo – Bio je župnik od svibnja 1899. do svibnja 1900, te od svibnja 1907. do svibnja 1912, kada je imenovan za banjalučkog biskupa.

RUŽIĆ Stjepan fra Marko – Rođen je kod Doca 15. ožujka 1866, umro u Travniku 29. travnja 1933. Bio je župnik od svibnja 1900. do svibnja 1907. te od svibnja 1920. do svibnja 1928.

OSTOJIĆ Toma fra Rafo – Rođen je u Fojnici 15. svibnja 1854, gdje je i umro 25. kolovoza 1915. Bio je župnik od svibnja 1912. do svibnja 1913.

STJEPANEK Vilibald fra Franjo – Rođen je u Travniku 1. svibnja 1883, umro u Bučičima 16. veljače 1922. Bio je župnik od travnja 1913. do kolovoza 1916.

JURIĆ Franjo fra Jako – Rođen je u Slimenima kod Doca 24. travnja 1861, umro u Gučkoj Gori 18. rujna 1941. Bio je župnik od kolovoza 1916. do ožujka 1917.

JARANOVIĆ Juro fra Jaroslav – Bio je župnik od travnja 1917. do lipnja 1919.

PAVLAK Mijo fra Franjo – Rođen u Veljacima 28. rujna 1873. Bio je župnik od lipnja 1919. do svibnja 1920.

BILIĆ Franjo fra Jako – Rođen je 14. ožujka 1889. Bio je župnik od svibnja 1928. do listopada 1930.

MULJEVIĆ vlč. Dragutin – Rođen je u Slavonskoj Požegi 10. rujna 1887. Bio je župnik od listopada 1930. do listopada 1933.

PAJIĆ vlč. Petar – Rođen je u Budžaku 30. listopada 1902, umro u Bos. Aleksandrovcu 14. lipnja 1974. Bio je župnik od listopada 1933. do srpnja 1943. Počeo je i dobrim dijelom sagradio postojeću župnu crkvu, župni stan i gospodarske zgrade.

JURIĆ Aleksandar fra Anto – Bio je župnik od srpnja 1943. do veljače 1947.

ĐENO Ilija fra Mijo – Bio je župnik od ožujka 1947. do svibnja 1947.

MIJIĆ vlč. Ivan – Rođen u Stratinskoj 26. prosinca 1900, umro u Bos. Gradišci 9. rujna 1978. Bio je župnik od svibnja 1947. do kolovoza 1960.

ANDRIJEVIĆ o. Valerijan – Rođen u Presnačama kod Banje Luke 20. lipnja 1917, umro u Banjoj Luci 16. ožujka 1986. Bio je župnik od kolovoza 1960. do listopada 1976. Nastavio je graditi crkvu koju je započeo Pajić

BEGIĆ vlč. Milan – Rođen je 2. ožujka 1940. u Staroj Rijeci kod Sanskog Mosta. Župsku službu započeo je 7. listopada 1976. Sagradio je novi župni stan, kapelice u Plitskoj i Orahovi.

S. Kovačić, Katolici u kotorvaroškom kraju, Svjetlo riječi, Sarajevo, 1989., str. 177

Zlatni savjeti fra Jure Marčinkovića

Čaj od luka za čišćenje i protiv celulita

Veliku glavicu luka (kapule) sitno nasjeckajte, prelijte s pola litre hladne vode, stavite da provri, ostavite preko noći (12 sati) poklopljeno, podgrijte, procijedite i popijte ujutro prije doručka. Kura traje šest tjedana, tjedan se pauzira pa po potrebi ponovi još šest tjedana.

Protiv ispadanja kose

Uvarak od peršina U pola litre vode stavite po jednu vrhom punu veliku žlicu sjemena i korijena peršina, kuhajte 10 minuta na laganoj vatri, ostavite poklopljeno 30 minuta, procijedite i nakon pranja glave operite je i ovim uvarakom. Kosa počne rasti, jača se koža na glavi i nestaju prhut i ljuščiće kože.

Ulje od ružmarina i đumbira

U bocu sa širokim grlom stavite 100 g sitno nasjeckanih listova

svježeg ružmarina i 100 g naribanog korijena đumbira. Nalijte maslinova ulja da je oko 5 cm iznad mješavine. Ostavite dva tjedna na toplom, ne na suncu, te svaki dan bocu nekoliko puta dobro protresite. Potom procijedite, istisnite i ulijte u tamnu bocu. Prije masiranja kose uljem, operite je neutralnim sapunom. Masirajte kožu na glavi svaku večer prije spavanja. Ujutro operite kosu samo mlakom vodom. Terapiju provodite tri tjedna, tjedan pauzirajte pa ponovite još tri tjedna. Istodobno pijte naizmjenično čajeve - jedan dan dvije šalice čaja od ružmarina, a drugi dvije šalice od đumbira. Tajne đumbira: Rješava bol u želucu, snižava temperaturu.

Kod upale zglobova i artritisa

Imate li artritis ili uloge, svaki dan ogulite i pojedite 1-2 grejpa, zajedno s košticama, koje treba dobro sažvakati. On razrjeđuje krv, izbacuje iz tijela otrovne tvari koje su proizvod bakterija, kao što su mokraćna kiselina i toksini. Osobito je djelotvoran kod uloga i reumatoidnog artritisa. Njegove koštice su najbolji antibiotik. No grejp smanjuje djelovanje nekih lijekova i zato se prije uzimanja treba posavjetovati s liječnikom.

Oblozi od listova kupusa i kelja

Najbolji su vanjski listovi kupusa ili kelja koji se inače bacaju.

Listove operite, natucite i izvaljajte bocom na lanenoj krpi tako da izlazi sok, stavite na bolna mjesta, zamotajte folijom, a preko toga stavite ručnik. Činite tako svaki dan dvaput po sat vremena tijekom dana ili sat vremena navečer, a onda novi oblog ostavite preko cijele noći.

Povišeni krvni tlak - Čaj od imele

U staklenu posudu stavite navečer dvije šalice hladne vode, dodajte dvije male žlice imelinih listova i ostavite preko noći (10-12 sati) poklopljeno. Ujutro samo podgrijte te popijte šalicu čaja na gutljaje, a drugu šalicu popijte predvečer. Kura traje tri tjedna, jedan tjedan stanke pa opet pijte tri tjedna... i sve tako tijekom tri mjeseca. Čaj istodobno smanjuje visoki tlak i povećava niski. Za vrijeme kure jedite dosta prirodne riže i zelene salate s rajčicom i lukom, puno kuhanoga krumpira, kupusa, crvenoga kupusa, cvjetače, jabuka, banana i jagoda.

Čaj od metvice

U šalicu vrele vode stavite vrhom punu malu žlicu metvice, ostavite pet minuta poklopljeno, procijedite te popijte toplo i na gutljaje. Ujutro i navečer popijte po šalicu čaja. Kura traje tri tjedna, zatim tjedan pauzirajte pa ponovite kuru još tri tjedna. Umjesto čaja možete žlicu praha mljevene metvice staviti u šalicu kiselog mlijeka i, nakon što je stajala poklopljena sat vremena, popiti je tijekom večere.

Nastavit će se...

Što je ekologija?

Ekologija je znanost koja izučava međuovisnost živih bića i njihovog prirodnog okoliša. Ernst Haeckel je 1866. uporabio termin ekologija za povezanost živih bića i okoliša. Ekologija proučava njihove složene interaktivne međuodnose. Riječ je grčkog podrijetla: οἶκος, oikos = dom, kuća + λογία, logos = riječ, govor). Ekologija je grana biologije te ujedinjuje niz znanstvenih disciplina i njihovih metoda. Njezin interesa je čovjek: antropocentrični pristup i okoliš – prostor od interesa za čovjeka iz gospodarskih i zdravstvenih razloga te problem korištenja nuklearne energije, zbrinjavanje i uklanjanje otpada. Pošto se bavi proučavanjem raznih oblasti imamo: ekologiju u poljoprivredi, ekologiju u zdravstvu ... U zimsko vrijeme, možda najbitnija, jer se bavi proučavanjem zraka.

Zagađenje zraka je vodeći ekološki rizik za zdravlje. Procjenjuje se da je gotovo trećina stanovnika europskih gradova izložena zagađenosti zraka iznad granice koju dozvoljavaju propisi EU, navodi se u najnovijem

izvješću Europske agencije za zaštitu čovjekove okoline (EEA).

P o s t o j i m n o š t v o aerosagađivača i bezbroj njihovih kombinacija, ali se ipak izdvajaju neki za koje se zna da nanose najveću štetu ljudskom zdravlju i životnoj sredini. Za najopasnije se smatraju ugljikovodici, prizemni ozon, ugljeni monoksid, dušični dioksid, sumporni dioksid i lebdeće čestice (dim, čađ, prašina). Ugljikovodici (metan, etan, propan, butan i dr.) su sporedni proizvodi industrijskih procesa, a sa stajališta aerosagađenja najvažniji su oni plinoviti i isparljivi. U atmosferi mogu biti prisutni u velikom broju... Sumporni dioksid je uglavnom proizvod sagorijevanja fosilnih goriva (ugljena), a otrovi najviše nastaju u energetske postrojenjima i automobilske ispušnim plinovima. Ugljeni monoksid je jedan od najrasprostranjenijih atmosferskih zagađivača, a njegovi glavni izvori su motorna vozila i industrijski procesi.

Koncentracija ugljenog monoksida i dioksida te dušičnog i

sumpornog dioksida i lebdećih čestica (PM), naročito je povećana tijekom zime. Lebdeće čestice promjera 10 mikrometara, a posebno one promjera 2,5 mikrometara predstavljaju izuzetnu opasnost po zdravlje stanovništva, jer mogu dospjeti duboko u pluća. Najviše su ugroženi srčani i plućni bolesnici, djeca, trudnice i starije osobe, ali i zdrave osobe koje dugo borave na otvorenom prostoru.

www.net.hr/partner2317149376955370

www.zjzfbih.ba/kategorija/ekologija/

Upoznajmo župe

MOJE PUTOVANJE

Članovi Pastoralnog i Ekonomskog vijeća župe Sv. Luke Evanđeliste Novi grad Sarajevo nekada su obilazili župe želeći više saznati o našim župama. Svake su godine u proljeće i u jesen, sa župnikom don Antom Jelićem, posjećivali župe po dekanatima. Tako smo u jesen 2007. posjetili neke župe Sutješkog dekanata.

Bjeličasti pramenovi magle obavili su ovo jesensko jutro. Ispred naše crkve, koja je još uvijek u izgradnji, već u 7.00 sati smo u kombiju i krećemo. Ubrzo smo u Ilijašu iznenađeni bukom automobila, ljudskih glasova te raznoraznih glazbi. S tugom pomislišmo kako malo mjesto, a koliko zbrke oko crkve. Nije svaki dan tako.

Nadimak crkve je tržnica, a subota je pazarni dan. Vlč. Anto Dominković, župnik dočeka nas je pred novom crkvom i kućom u urednom dvorištu. Tu smo, uz ugodan razgovor, popili topli jutarnji čaj.

Župa Sv. Marka evanđelista u Ilijašu je mlada župa utemeljena 1984. godine. Ilijaš je pripadao župi Novo Sarajevo do 1935. godine, a potom župi Breza. Nova crkva je sagrađena, a župna kuća, koja je u Domovinskom ratu bila oštećena sada je popravljena. Slike u crkvi radila je Nada Čabro iz Novog Travnika, treba uraditi još oltarnu sliku. U Ilijašu je sada dvjestotinjak vjernika, a 1991. godine bilo ih je više od 1700.

Potom smo u rudarskoj Brezi u

župi Sv. Barbare. I Breza je mlada župa utemeljena 1935. godine iako su na njezinu području u Crkvinama (Slivno) i Crkvicama (Vrboviku) pronađeni temelji srednjovjekovnih crkava. U crkvenom dvorištu uz sv. Barbaru, anđeliće, ptice, cvijeće tu je i malo improvizirano rudarsko okno s vagončićem ugljena. U župnom uredu smo prizalagajili štošta dok nam je ljubazni župnik vlč. Zdravko Mandić govorio o župi nekada s 1 000 župljana, a sada ih je oko 300. I ova župa je utemeljena odvajanjem od župe Presvetoga Trojstva Novo Sarajevo. U nedavnom ratu bila je oštećena i crkva i župna kuća.

Ubrzo stigismo u, među

brdima uklješteni, Vareš, rudarski gradić koji se prvi put spominje početkom 16. stoljeća, što se proteže uz gornji tok rijeke Stavnje u planini Zvijezdi na nadmorskoj visini 829 metara. Ovo malo rudarsko mjesto zbog rudače siderita, hepatita i limonita iskorištavali su mnogi: Rimljani su s ovoga područja koristili željeznu rudu, pa Dubrovčani, potom Turci, a u zajedničkoj Jugoslaviji to su Slovenaci (Jasenice koristile varešku željeznu rudu) i Srbi (Smederevo se opskrbljivalo željeznom rudom iz vareških rudnika). Austrija je 1891. godine podigla prvu visoku peć za taljenje rude ovdje u Varešu. Danas je to gradić koji životari jer nakon Domovinskoga rata malo što se obnovilo i krenulo proizvodnjom, a materijalne i duhovne ratne ožiljke i nije lako zaliječiti.

Prelazimo Stavnju i stižemo u dvorište nove crkve Svetoga Mihovila. Kažem nove, iako je crkva izgrađena po projektu poznatog Josipa Vancaša 1905. godine, jer je tu uz Stavnju stara drvena crkva jedina koja je preživjela tursko vrijeme. Točna godina gradnje drvene crkve je nepoznata. Biskup fra Jeronim Lučić piše u izvješću "da je 23. travnja 1637. godine u Varešu (Varallio) uz sudjelovanje šest fratara krizmao 218 osoba" te "da u mjestu Vareš postoji drvena crkva sv. Mihovila arkandela", a drugi biskup napominje da je ta drvena crkva "s jednim lijepo urešenim oltarom". Za Bečkoga rata crkva je jako oštećena pa je 1716. građena nova, koja je tijekom godina ozbiljno stradala i 1819. godine iz temelja je obnovljena. Crkva je građena od kamena i drva. To je uglavnom drvena zgrada (i unutrašnjost je drvena, a kamen je korišten za gradnju pri zemlji) pokrivena šindrom, pa gledajući je s vanjske strane ne bi se reklo da je to sakralni objekt, ali kada nam je fra Ivica Vidak otvorio vrata visoka sedamdesetak cm osjetili smo i pravo mistično ozračje. Niska vrata su građena da turski silnici ne bi mogli ući s konjima u svetište. Na glavnom oltaru pored sv. Mihovila su kipovi sv. Petra, sv. Grgura, sv. Franje i sv. Nikole Putnika. Tu je svakako i svetohranište na lijevoj strani gdje je i sporedni oltar posvećen BDM. Bačvasti drveni strop je oslikan. Zanimljivo je da ova mala crkva ima veliki kor. Crkva je pravi prostor za

duhovnost. Drveni zvonik uz crkvu je srušen i radi se novi u istom stilu.

Prije domovinskoga rata vareška župa imala je preko 7 500 vjernika, a sada ih je nešto više od 2 000. Župne matice vode se od 1643. godine. Župa ima i područne crkve u Pržiću, Pogaru i Duboštici. Župna i filijalne crkve oštećene su u ratu, kao i mnoga sela što su opustošena. Crkve su popravljene, dio puka je tu, pa se život polako obnavlja. Pred župnom crkvom je kip svetog Mihovila, djelo Ante Kajinića postavljen 1997. godine na spomen dolaska pape Ivana Pavla II. u našu zemlju, a spomenik je poginulim braniteljima jer su njihova imena ispisana na ploči u podnožju kipa. U neposrednoj blizini sestre franjevske grade dom za nezbrinutu djecu koji treba uskoro biti završen. Vratile su zgradu u kojoj su držale zanatsku školu od 1906. sve do zabrane rada 1949. godine.

Napuštamo Vareš i krećemo u Vijaku. Prolazimo kroz prirodni tunel Ponikve, jedan od rijetkih u svijetu. Prolaz kroz ove stijene nisu usijecali suvremeni strojevi (bageri, rovokopači i sl.), to je, moglo bi se reći, prolazna pećina. Vozimo se lagano seoskom cestom. Okolina nije gusto naseljena, ali vidi se da ima ljudi po uređenim kućama, dvorištima.

Stižemo do župne crkve Bezgrješnog začeća. Župa je utemeljena 1838. godine. Mjesto je mala udolina, a rekoše da se zove Gornja Vijaka, a malo poviše na brdu je Donja Vijaka. Ljubazna domaćica nam otvara crkvu jer je župnik fra Zvonko Zečević gore u Donjoj Vijaki gdje ima misu. Neobično da se mjesto imenuje prijevodom donji, iako je, i za nestručnjake, vidljivo da je na višem položaju od Gornje Vijake.

U ovoj crkvi smo slavili misu s našim župnikom don Antom Jelićem.

Ovdje nas je dočekao Mario Andrić, član našeg Župnog ekonomskog vijeće, rođeni Vijačan i ovdje često provodi vikende sa suprugom, dvije kćeri i sinom. Mario, u čijoj kući smo se dobro počastili ručkom (pečenje ispod sača, dimljeni sir i druge domaće jestvine) i njegova braća Boško i Zoran bili su nam dobri i zanimljivi domaćini. Prije rata ovdje je bilo oko 1400, a sada je samo 400 vjernika.

U Vijaki je sve neuobičajeno: iako je patron župe Bezgrješno začeće sada se slavi sv. Ana, kao zaštitnica. Nevjerojatno, ali kažu da je ova izmjena vezana za neke događaje iz socijalističkog sustava i Titova posjeta Vijaki. Župnik organizirao proslavu sv. Ane kako bi zasjenio obilježavanje Dana ustanka što se slavio 27. srpnja. Poslije Drugoga svjetskoga rata mnogi Vijačani su kao državni neprijatelji stradali: bili proganjani, zatvarani, a neki i ubijeni. Vijaka je neobična po zanimljivu krajolik. Uz šumu bogata je i rječicama: Ravančica i Kruškovica tvore Vijačicu, ova se ulijeva u Tribiju, a Tribija u Krivaju. Treba istaknuti da, iako je relativno malo mjesto, ima jaku Ekološku udrugu, Internet klub, skupljaju predmete muzejske vrijednosti te su izloženi u nekoliko prostorija. Tu je i knjižnica, pa svi koji žele mogu naći ponešto za čitanje.

Ovoj župi pripada i Očevija u kojoj je područna kapela koja je u domovinskom ratu bila strašno oštećena, Ovdje je 1700. godine rođen fra Filip Lastrić, a umro u Kranjevoj Sutjesci 1783. godine. Smatraju ga ocem povijesti. Objavio je na latinskom jeziku predavanja iz filozofije 1729. godine kao profesor filozofije u Požegi. Pisao je propovijedi, povijesna djela, Epitome je objavio 1762. u Veneciji. U samostanima je bilježio gotovo sva zbivanja., a proučavao je povijest samostana i Provincije. Vršio je mnoge važne dužnosti u Provinciji te zastupao interese Provincije više puta u Italiji. U Očeviji je 1797. godine rođen fra Rafo Barišić. Bio je profesor teologije u Torinu i Bologni. Vratio se u domovinu i 1832. je posvećen za biskupa. S braćom franjevcima je bio u stalnim nesporazumima. Došlo je do podjele apostolskog vikarijata na bosanski i

hercegovački. Fra Rafo je umro u Širokom Brijegu 1863. godine. Iz ovoga kraja bilo je još manje ili više poznatih franjevaca.

Iz Ivančeva je filmski redatelj Ivica Matić po kome se dodjeljuju nagrade. Uska cesta prolazi kroz jedan od ponajljepših šumovitih krajolika naše zemlje, a mi se vozimo u Jelaške. Jelaška župna crkva Uzvišenja sv. križa smještena je u Stojčićima jer Jelaške kao mjesto više ne postoje. Župnika M. Lucića nismo našli kod kuće. Župa Jelaške spominje se 1604. godine u turskom popisu Bosanskoga sandžaka. U izvješću provincijala fra Marijana Pavlovića 1623. godine stoji da župa Jelaške pripada samostanu Olovo. Prije Domovinskoga rata župa je imala oko 1 000 vjernika, a sad ih je tristotinjak. Ovdje je 1563. rođen fra Matija Divković, otac naše književnosti. Divković objavljuje Nauk krstjanski i Sto čudesa 1611., a Besjede 1616. u Mlecima. Bitno je napomenuti da je Divković pisao i objavio djela na hrvatskom narodnom jeziku. Umro u Olovu 1631. godine.

Ovdje nas je dočekao Mario Andrić, član našeg Župnog ekonomskog vijeće, rođeni Vijačan i ovdje često provodi vikende sa

suprugom, dvije kćeri i sinom. Mario, u čijoj kući smo se dobro počastili ručkom (pečenje ispod sača, dimljeni sir i druge domaće jestvine) i njegova braća Boško i Zoran bili su nam dobri i zanimljivi domaćini. Prije rata ovdje je bilo oko 1 400, a sada je samo 400 vjernika.

U Vijaki je sve neuobičajeno: iako je patron župe Bezgrješno začec sada slavi sv. Ana kao patron. Nevjerojatno, ali kažu da je ova izmjenjena vezana za neke događaje iz socijalističkog sustava i Titova posjeta Vijaki. Župnik organizirao proslavu sv. Ane kako bi zasjenio obilježavanje

Dana ustanka što se slavio 27. srpnja. Poslije Drugoga svjetskoga rata mnogi Vijačani su kao državni neprijatelji stradali: bili proganjeni, zatvarani, a neki i ubijeni. Vijaka je i danas neobična je i rječicama: Ravančica i Kruškovica tvore Vijačicu, ova se ulijeva u Tribiju, a Tribija u Krivaju. Treba istaknuti da, iako je relativno malo mjesto, ima jaku Ekološku udругu, Internet klub, skupljaju predmete muzejske vrijednosti te su izloženi u nekoliko prostorija. Tu je i knjižnica, pa svi koji žele mogu naći ponešto za čitanje.

Ovoj župi pripada i Očevija u kojoj je područna kapela koja je u domovinskom ratu bila strašno oštećena, Ovdje je 1700. godine rođen fra Filip Lastrić, a umro u Kranjevoj Sutjesci 1783. godine. Smatraju ga ocem povijesti. Objavio je na latinskom jeziku predavanja iz filozofije 1729. godine kao profesor filozofije u Požegi. Pisao je propovijedi, povijesna djela, Epitome je objavio 1762. u Veneciji. U samostanima je bilježio gotovo sva zbivanja., a proučavao je povijest samostana i Provincije. Vršio je mnoge važne dužnosti u Provinciji te zastupao interese Provincije više puta u Italiji.

Nastavit će se....

Energetski kolač

Potrebno je:

- 1 i ½ šalice badema
- 1 šalica lješnjaka
- ½ šalice suncokretovih sjemenki
- 2 jušne žlice kakao i
- ¾ šalice rižinog slada i
- 2 jušne žlice svježeg narančina soka.

Bademe lješnjake i suncokret blago prepržite (tostirajte) i sameljite. Pomiješajte s ostalim sastojcima – dobro sjedinite. Neka odstoji petnaestak minuta. Od dobivene smjese možete oblikovati okruglice i uvaljati ih u kokos, orahe, čokoladu... Smjesu možete i rastanjiti, pa isjeći na štapiće. Šale

ZABAVNA STRANA

ŠALE

Visoko u planini razgovaraju dva pastira.
- Je li, šta misliš, koliko imaš ovaca?
- Pojma nemam, kad ih počnem brojiti - ja zaspim.

Otišao Visočanin kod gatara da je pita sto je bio u prošlom životu.
Kad ga je ugledala gatara pade na koljena i reče:
- Faraone, ponovno ste rođeni...

Dvije plavuše kupuju karte u kazalištu.
- Za Hamleta?, upita blagajnica.
- Ma ne, za nas dvije!

Dolazi Perica kući i sav veseo urla:
- Jupiii, tata dao sam dva gola!!
- Bravo sine a koji je bio konačni rezultat???

NA VRBASU TEKIJA

JOSIP MLAKIĆ

Ivo Andrić bez ikakve je sumnje jedan od najvažnijih pisaca ovih jezika, jedini autor s područja bivše nam zemlje koji je počašćen Nobelovom nagradom za književnost. Rado čitani pisac oko čijega se djela i danas lome polemička, nacionalna i ina koplja, o kojem se pišu goleme studije, održavaju simpoziji, a romani se nalaze u školskim lektirama. *Na Vrbasu tekija* roman je koji andrićevskim stilom progovara o važnoj bosanskoj temi, o onoj za koju u dosada objavljenim tomovima nije bilo mjesta – samostanu u Jajcu. To je još jedna priča o bosanskim fratrima i Bosni Srebrenoj, o Bosni od sredine devetnaestoga do sredine dvadesetog stoljeća.

Podijeljen u tri dijela, “Na Vrbasu tekija”, “Jajačka hronika” i “Paučina i promaja”, roman je to čija su prva dva dijela možda izgubljen ili nikad napisan Andrićev rukopis, dok je treći dio fantastično precizna studija o Andriću i njegovu djelu te ujedno i autobiografski uvid u Josipa Mlakića i njegove teme.

Josip Mlakić romanom *Na Vrbasu tekija* uspio je gotovo nemoguće: ispisao je Andrićevim jezikom neispripovijedanu priču, uspio je rekreirati svijet koji nam je i blizak i dalek, svijet koji je ostao sačuvan u knjigama i kronikama, svijet koji je stvorio i u njegovim detaljima sačuvao Ivo Andrić, a sada ga je jednako moćno i stilski besprijekorno nastavio jedan od najboljih

suvremenih pripovjedača Josip Mlakić.

“Josip Mlakić, autor zavidne pripovjedačke vještine, postavio je sebi gotovo nemoguć zadatak: progovoriti jezikom davnog velikog pisca, rekonstruirati njegov imaginarni svijet, te unutar njega otvoriti temu koju bi i Andrić sam naćeo da je kojim slučajem danas među nama. I, dovraga, ćini se da mu je uspĵelo. Tako je Mlakić ovim romanom postavio svoj bogati i raznovrsni opus na tri velika stupa, romane *Kad magle stanu* (jer je prvi i za njega formativnog karaktera), *Skica u ledu* (jer je tematski najslojevitiji) i *Na Vrbasu tekija* (jer je tehnički najzahtjevniji).” – Nebojša Lujanović

“Na jednoj strani prošlost i dokumentarna građa, na drugoj pišćeva imaginacija i majstorsko umijeće da toj prošlosti i njezinim akterima udahne život. Roman *Na Vrbasu tekija* više je od romansirane kronike jajačkog samostana. To je roman o velikim događajima, krvavim ratovima i okrutnim režimima, ali još više o jajaćkim i bosanskim fratrima, općenito o malim ljudima, njihovim ćežnjama i snovima, neuspjesima i razočaranjima. Inspiriran Andrićevim književnim stvaralaštvom, novi roman Josipa Mlakića, i po stilu, i po strukturi, i po književnoj ljepoti, i po odabranoj tematici, diše naprosto *andrićevski*.”

Fra Drago Bojić

 Nema raja bez rodnoga kraja!